

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 36
 Scrisori nerăscutate nu se primesc.
 Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukes Nachf., Nax. Angenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Inira Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială. — **RECLAME** pe pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr.-ul de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr.-ul de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la 4-mi colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 36 etajul I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dăsul în casă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 88.

Brașov, Miercuri-Joi 21 Aprilie (4 Mai).

1905.

Cestiunea naționalităților și crisa.

(a) Politiciani maghiari cu reputație stabilită și tineri, cari acum vrău să-și „dobîndescă pîntenii“ pe acest teren, — ospitează în timpul din urmă cu articole prin foile nemșeci din Viena. A scris contele Apponyi articole prin diarele de peste Laita. A scris și contele Teleki Arvéd și alte ilustrități obscure. Care de care vrău să lămurască mai cu temei pe încăpăținării de austriaci: că așa va fi mai bine cum doresc Maghiarii...

Vine acum și Carol Eötvös, astăzi acolitul lui Banffy, — decât șeful său însă cu mai multă trecere în cercurile, ale căror opinii le talmăcesce „Neue Freie Presse“. Eötvös se bucură de faima unei „celebrități europene“, de când cu apărarea Jidovilor în procesul de la Tisza Eszlar.

Își comunică și el părerea asupra crizei în „N. Fr. Pr.“ și organul vienez premită acestor păreri o apreciere nu se pôte mai elogiósă personalității lui Eötvös, pe care-l face „podóbă a parlamentului ungar, a publicisticii și vieții publice ungare, apărătorul de celebritate europeană în procesul ritual de la Tisza Eszlar și de decii de ani protagonistul liberalismului, er acum un stâlp al partidului nou întemeiat de Banffy, pe care de sigur îl jenază promiscuitatea cu elementele reacționare ale coalițiunii, — autoritate pe terenul juridic, stâlp al baroului și, ca scriitor, reprezentantul cel mai strălucit al maghiarismului neaș“.

Părerile unui bărbat, pe care „N. Fr. Pr.“ îl introduce cu asemenea adulațiunii în fața publicului său, trebuie să fie fără îndoielă normative și ascultate cu religiozitate.

Nu ne împörtă așa mult clasificarea ce o face Eötvös în articolul din „N. Fr. Pr.“, distingënd trei feluri de crisa 1) una internă 2) a constituției și 3) a monarhiei. Este cestiune de apreciere, care diferă după individ. Ne împörtă însă enunțațiunea

lui Eötvös referitoare la cestiunea naționalităților. Se vede, că nu li-a fost suficient, cât au obținut până acuma de la Corónă, pentru-ca să pótă săvîrși ce au voit împotriva majorității cetățenilor nemaghiari — ci vrău să profite de încurcătura actuală spre a stórce cartă bianca de la Viena, ca să pótă îndeplini, ce a mai rămas neîndeplinit pe terenul maghiarizării.

„Cestiunea militară — dice Eötvös — pare a fi o cestiune grea, aprópe de neresolvat. Și totuși există o mulțime de compensații prețioase, în schimbul cărora majoritatea ce a început a se constitui, ar fi de acord să amâne cestiunea militară pe timp nederminat. Nu înțeleg aici așa numitele compensații diplomatice-paritice ale lui Szell, ci compensații din domeniul politice noastre interne, în special din domeniul politice de naționalități.“

Și cum-că în direcția acesta s'au făcut încercări, avem dovadă în discursul deputatului Dr. Sylvester din partidul german popular, rostit la o întrunire din Salzburg, la 26 Aprilie, va să dică în aceeași când a apărut și articolul lui Eötvös.

Dr. Sylvester a spus următoarele:
 „Este de temut, că Corónă, care în cestiunea armatei nu vrău să cedeze Ungurilor, le va face concesiuni în afacerile economice și în cestiunea naționalităților. Este decî datorită partidelor parlamentare anstriace, de a fi pe pază, ca la revisiunea pactului să nu se întempe éráși o surprisă ca la 1867. Pactul nu mai e permis să se încheie numai între Unguri și Corónă. Și decă în Ungaria s'ar întempla un conflict, ar trebui să se cêră și dincóce de Laita o revisuire temeinică a pactului. Ar trebui să ne aducem aminte, că în Ungaria trăiesc 2 milioane de Germani, ar trebui să ne gândim la Zips, la Șopron și la Transilvania și să scótem în relief politica evoluțiunii germane. Celor două milioane de Germani din Ungaria li-se cuvine cel puțin ocrotirea, de care sunt părtași

Germanii din Boemia și alte enclave străimtorate, și va trebui să ne ocupăm de cestiunea, decă n'ar fi necesar a se trage granița între Austria și Ungaria în alt loc, și nu unde este actualmente...“

Éta decî pericolul amenințator, care se pregătesce ca rezultată a conflictului dintre Austria și Ungaria: sacrificarea naționalităților.

Eötvös și conșoții nu se gândesc un moment măcar la pilda cu córdă prea întinsă... Ar fi folositor însă să se gîndescă și la acesta.

Unirea Dalmației cu Croația. Din Spalato se anunță, că Vinerea trecută s'a ținut acolo conferența tuturor deputaților din dieta dalmatină. Conferența a enunțat cu unanimitate alipirea Dalmației de Croația prin ceea-ce să se creeze o Croație unitară și independentă. Foile unguresci observă cu óre-care indignare, că în tot decursul desbaterilor s'a evitat intenționat a-se face amintire de Ungaria, și s'a vorbit numai despre provinciile croate. S'a mai accentuat în conferență, că Croații și Serbii, ca națiune, din care cauză e bii formeză o Barăntur divergențelor de dorit aplanarea și de procedere cîndre Croații și Serbi și o forma ei strămună unitară, precum și solidaritatea cu celelalte națiuni slave.

Crisa ungară.

Astăzi 3 Mai n. se deschide dieta ungară. Redeschiderea dietei se face încă tot în plină crisa. Nimic nu s'a întreprins în zilele din urmă din partea factorilor competenți pentru a încerca măcar o soluțiune și lucrurile stau tot în stadiul vechi de încurcătura și neorientare deservită.

Situațiunea o zugrăvesce Francisc Kossuth într'un articol în care se ocupă cu eventualitățile, ce pot să urmeze. Éta ce scrie el:

„E probabil, că Tisza se va retrage, dér e mult mai puțin probabil, că-i va urma și contele Khuen. Va fi pôte un ministeriu-Lukacs séu Hieronymi, orî altfel

de ministeriu provisor. Se pôte însă, că se va risca și o încercare anticonstituțională, pentru-ca după model austriac cărma să fie pusă în mâinile unui ministeriu de funcționari. Se vor mulțumi pôte și cu încassarea de 50—60 mil. cor. dare, ér în ce privesce armata vor fi chemați sub stég rezerviștii și rezervele de întregire, ceea ce le va da un timp de 2 ani. În timpul acesta apoi se vor risca, pôte, și 1—2 alegeri...“

Aceste sunt eventualitățile ce le prevede Kossuth, — și mai că nu greșesce. Ele se confirmă în câtva și prin ultimele sciri ce sosesc din Budapesta. Anume, în cercurile opoziționale s'a răspândit scirea, că Majestatea Sa n'are de gând a veni la Budapesta. Tot așa, nici la locurile competente în Viena nu se gândesc măcar la o rezolvare în merit a crizei, ci vor face încercarea, ca ministrul de finanțe Lukacs se ia conducerea actualului guvern.

Asupra acestei eventualități se va decide ađi mâne. Contele Tisza a sosit erî după amiađi la Budapesta, ér ađi va merge la Viena, pentru-ca să raporteze Maj. Sale asupra situațiunii și să cêră din nou a fi absolvat de sarcina de ministru președinte.

Manualul din Veneția.

A apărut din Manualul de zootehnie rațională, de Dr. George Maior, vol. V Zootehnia specială a călăriei de tipar cu 60 figurî întex. nirea a fost 1000.

La óra 2 p. m. contele de Avarna, însoțit de ambasadorul austro-ungar contele Lutov s'a dus la Grand-Hotel, unde la scări a fost întâmpinat de ducele de Avarna, ambasadorul Italiei la Viena, și de marchisul Macci de Cellere, carî au condus pe Goluchowski în salele închiriate de Tittoni. La întîlnire Tittoni și-a exprimat bucuria pentru revedere, apoi cei doi miniștri și ambasadorii s'au întretinut timp de 3/4 óră. La óra 5 Tittoni și ducele de Avarna au reîntors visita la Hotel L'Europe, unde se afla contele Goluchowski. Cu ocasiunea acesta cei doi miniștri și ambasadorii au avut împreună o consfătuire de 1 óră.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Robul.

Unchiului meu Șerban, robít de Turci.

Când se lumina de ziua ómenii noștri erau pe malul Stupărișii — așa se chemă Dunărea nouă prin partea locului. Nici pomenelă de luntre séu măcar de cin pe malul apei. Zamfir Potecă chiui de vre-o două-óri, dér nu auđi nici un răspuns. Costache Potecă, fratele lui, chiui și el, dér în zadar. Chiotele lor résbăteau până în adéncul bétranelor păduri de sălcii, réscolindu-le liniștea, și réșfrángéndu-se de două-trei óri, par c'ar fi fost chiuite de alte gurî nevedute.

Era atăta liniște prin prejur, că-ți venia să cređi, că de când e lumea picior de om nu călcase prin locurile acelea. Tudor Potecă — nepotul celor doi frați — o luă la vale pe malul gârlei și se întórse după câtă-va vreme:

— Se vede o luntre la Cotul grănicerului.

— Ia-ți visla și ad'o încóce. Ómenii crescuți pe malul gârlei, sciau să ínóte ca șerpil. Flăcăul s'a desbrăcat, și-a legat visla de piciorul drept, și-a pus cămașa comănac în cap, ér peste ea pălăria, și a intrat în Dunăre. A trecut dincóce, a dat luntrea la apă, a urcat'o în susul apei și a dat dincóce numai din vislă.

Trecură cu toții apoi și urcară luntrea pe mal, tot unde-o găsise flăcăul.

Sórele réșărise și pásăretul sélbatec se deșeptase. Nu se simția țipenie de om. Străbătura pădurea de sălcii și dedură de un prival. Drumeții îl trecură înnot, ținéndu-și cămășile într'o mână. Apoi începură a intra în păpuriș. Papura era crudă și avea mogodicia. În tot cuprinsul plutia o atât de adéncă liniște, încât ai fi đis, că balta-i un pământ nou în care abia atuncî începea vieța.

Pe la prânzul cel mic ajunseră la o chirhana pe malul unui prival mai mare. Pescarii puneau cotețe pentru pesce, pe carî le întăriau cu saci de pământ puși la fund. Câte un pescar lua sacul de pământ, încăleca pe el și se ducea cu el, alături

de coteț, până în fundul apei unde-l așeđa proptă, cum putea mai bine. Când eșia, era roșu ca racul.

— Da 'ncotro, méi creștin? îi întrebă un pescar.

— Ia, până la tărle, să scótem nisce porci.

— Da unde vi-s tîrlele?

— Pe grindu Bivolului.

— Hehei! Mai aveți de furcă! Nu vi-s'a pus sórele drept inimă!

— Ba cam așa ceva.

— Să îmbugați ceva la noi și apoi vi-ți tot duce.

Pescarii le dădură o saramură de pesce proșpét și drumeții máncară, plecând apoi mai departe.

— S'o luați pe Grindu Călugărului și să dați pe după japsa Latei, că-i mai de-a dreptu! le strigă un pescar din urmă.

Pretutindenî aceeași liniște impietrită, același pustiu îmbrăcat în papură, presărat icî coala cu câte-o salcie, plin de japsi cu ape somnoróse, săltat pe alocuri în grinduri pline de țipirig, de unghia găiei, de rogoz, de rugi și de lemnie.

Pe la nămieđi ajunseră la tîrle și dē-

dură de-o veste rea: lipsiau de trei zile câte-va capete de porci.

Porcarul îi căutase pe unde sciuse și nu putu da de ei.

— Am călcat cu stăngu! đise Zamfir Potecă.

— Hai, mé fra-miu până la tirla lui moș Bunea!

— Hai!

Drumeții porniră éráși. Se infundară acum în nisce păpuriș vechii din care nu te vedeai călare. Pământul era gloduros, tare ca fierul. Pe alocuri fire de păpură căduseră, frante par-că ar fi fost călcate de fiare. Rătăciră pe acolo până pe séră, când se pomeniră pe malul Dunării vechi.

— Ei! In cotro o luăm acum? întrebă Costache.

— Sē ne căutăm un culcuș pentru nóptea asta, că nu putem mâne aici.

— Unde?

— La moș Bunea!

Tirla lui moș Bunea era într'un cot al Dunării vechi. O luară pe malul apei, la deal și ajunseră pe inserate la ea.

— Hai noroc, moș Buneo! Tirlașul tăia un butuc de salcie.

Séra *Tittoni* a dat un prânză de 22 tacamuri în onoarea contelui *Goluchowski*. În decursul prânzului *Tittoni* a ținut următorul toast.

— »Când aduc mulțumite escelentului bărbat de stat, a cărui activitate e într'adevăr prețioasă pentru cauza păcii, fiindcă a fost atât de gentil a-mă visita aici în Veneția, vizită în care eu văd manifestându-se relațiile intime existente între Austro-Ungaria și Italia, aliate și amice — vă invit, domnilor, să goliți paharul în sănătatea Majestății Sale împăratului și regelui Austro-Ungariei.

Contele *Goluchowski* a răspuns :

— »Fericit, că am venit aici, ca să strâng mâna ilustrului meu colaborator în opera păcii, ce formeză obiect de statornică îngrijire a noastră, și că astfel se dă o nouă dovadă despre păreri, ce domnesc asupra escelentelor raporturi între Italia și Austro-Ungaria, — golesc paharul meu în sănătatea amicului și aliatului augustinului meu domnitor, a regelui *Victor Emanuel*.

La 1 Mai *Tittoni* a plecat la Roma, *Goluchowski* la Viena. Despre importanța întâlnirii lor, păreri sunt diferite. Pe când unii accentuează, că întâlnirea și mai ales toastele sunt »un cântec însuflețit al păcii«, pe alții nu dau o prea mare importanță acestei întâlniri. Politicianii italieni mai ales judecă lucrurile din alt punct de vedere.

O depeșă din Veneția dăce, că contele *Goluchowski* se-și fi exprimat convingerea, că *Tittoni* nu e aplecat a sprijini pe aceia, cari lucrează în contra influenței îndreptățite a Austro-Ungariei în Balcani. Într'anturajul lui *Tittoni* se declară, că pe câtă vreme Austro-Ungaria nu procedeză în cestiunea balcanică în contra spiritului tratatului din Berlin, Italia va sta credincioasă pe partea monarhiei.

Se vede dăr de aici, că una din cestiunile principale, cari au format obiectul conferențelor între *Goluchowski* și *Tittoni* a fost cestiunea balcanică.

Războiul ruso-japonez.

De câte-va săptămâni lumea întrăgă așteptă cu mare încordare lupta decisivă pe mare între flotele puternice ale adversarilor. Acestă luptă se crede, că se va da totuși adă mâne.

După ultimele sciri, flota lui *Rosdestwensky* s'a unit la 2 Mai cu flota lui *Nebogatov*, care încă la 1 Mai se afla aproape de insula *Hainan*. Acest eveniment e de mare însemnătate și mulți, mai ales în cercurile marinei engleze, nu-și pot da seama, de ce *Togo* n'a zădărnicit această unire periculoasă pentru el. Și până acum flota lui *Rosdestwensky* era covârșitoare față de flota lui *Togo*, cu atât mai mult va fi însă după unirea ei cu escadra lui *Nebogatov*.

— Noroc să dea Dumnezeu! Da ce vânt?

— Ia, am umblat după nisce bôle de porc și nu le-am putut da de urmă.

— Or fi pus mâna Turcii pe ei!

— De!

— Măneți cu mine în noaptea asta, că nu mai aveți ce căuta noaptea prin pustia asta de baltă.

Ia, să pui de mămăligă!

— Tudorică, fă de tórână tu una, că ești mai tânăr!

Dăr flacăul rămăsese cu ochii pironiți spre o pólă de dél, din Dobrogea.

— Ce-i acolo, moș Buneo?

Sub pôlele délului se deslușiau cete de Turci, cu ilice albastre, cu fesuri roșii în cap.

— Ridică tăbii, păgânii de Turci!

Era pe vremea războiului pentru scuturarea jugului turcesc și ómenii noștri simțiră un fior furnicându-le prin trup. Ii despărția dór Dunărea de Turci și noaptea multe se pot întâmpla.

Târlaşul părea că n'are nici o témă. Stătuse neclintit la târă lui de la începutul războiului și văzuse în fie-care și cum

Despre flota rusescă sosesc mereu sciri, pe când despre flota japoneză nu se aude nimic autentic. Probabil, că genialul *Togo* va fi iscodit vr'un plan cutezat contra Rușilor; se pôte însă și aceea, că față cu forțele preponderante ale adversarului, *Togo* se mulțumesc de-o camdată a observa mișcările flotei rusesci.

Credința generală e, că după unirea celor două flote rusesci, *Rosdestwensky* va merge spre *Wladiwostok*. Ce direcție va lua însă, nu se scie. E un secret al Rușilor. Diarele din *Saigon* spun, că *Rosdestwensky* și-ar fi luat calea în direcția insulelor Filipine, unde ar aștepta să sosescă și escadra amiralului *Skrydlow*. Dăr ori-ce direcție va lua flota rusescă, e sigur, că ea se va întâlni cu Japoneseii și lumea în curând va primi scire despre cea mai teribilă luptă navală, ce s'a dat vr'odată.

De pe câmpul de război din *Mançuria* puține sciri au sosit zilele din urmă. Generalul *Linevici* a telegrafiat Țarului cu data de 29 Aprilie, că Rușii au atacat la *Tunghusian* pe Japoneseii, i-au silit să părăsescă una după alta 5 pozițiuni și la urmă au ocupat *Tunghusian*.

Libertatea religioasă în Rusia.

În ziua de Paști s'a publicat ucazul Țarului privitor la libertatea religioasă în imperiul rusesc.

În sensul acestui ucaz, trecerea dela religia ortodoxă la altă religie creștină nu se va mai urmări. Rascolnicii (chismaticii) se împart în trei grupuri: ortodoxi, secte, eretici. Cei dintâii (ortodoxii și sectarii) primesc dreptul pentru serviciu public religios, anumite drepturi civile și dreptul de a-și câștiga avere mobilă și imobilă. Unde se găsesc în număr însemnat, pot să-și înființeze școli, cari vor fi controlate de ministrul de culte. Se permite tipărirea și introducerea de cărți religioase. În ce privește căsătoriile mixte, cele două grupuri sunt tratate egal cu alte confesiuni. Matriculele sunt purtate de preoții pe lângă controlul autorităților. Li se va da cimiterii separate. Ministeriul de justiție e însărcinat să ia măsuri, ca pedepsele celor judecați pentru delictes religioase, să fie scărite, séu iertate.

În ce privește celelalte confesiuni, comisiunea ministerială a decis să desființeze restricțiunile de până acum. Concesiunea pentru deschiderea de case de rugăciuni o dă numai autoritatea ecleziastică respectivă. Se desființeză măsura referitoare la închiderea mănăstirilor romano-catolice din Polonia. Instrucția din religie se face în toate instituturile de învățământ în limba maternă.

Comisiunea ministerială a mai decis să cëră aprobarea prea înaltă, ca preoții romano-catolici, cari au absolvat seminarii

furnică păgânii dincolo de Dunărea veche. Nu îl călcăse nici un om până în ziua aceea, afară dór de nisce soldați de la un pichet, acum un an, și nu scia el ce se putuse întâmpla cu o lună de zile înainte când au auzit un bubuit pe Dunăre.

— Măi ómen bun, nu scii d-vóstră ce-o fi fost pe Dunăre mai acu vre-o lună de zile?! Tot bătea Rusu cu ghiulele înspre Măcin și păgânul de Turc bătea în Brăila. Vedeam une-oră noaptea cum sbóră ghiulele aprinse, roșii ca nisce luceferi. Și într-o bună zi — cum stam pe movila aia de piétră și mă uitam peste baltă — numa ce simt, că se cutremură piétră sub picioarele mele de-o bubuitură năprasnică și când mă uit în sus, ce să văd?!

Sburau pe sus, fesuri turcesci, mâni, picioare, trupuri rupte, capete făcute pi-săliță, sburau cum sbóră sperla de la mașină.

— A! Asta-i când s'a spart barabafta turcescă! răspunse Zamfir Potecă.

— Cine-a spart-o? întrebă moș Bunea.

— Se sună prin lume, că un sergent de-al Rușilor.

(Va urma.)

teologice, însă n'au făcut încă esamenul prescriș din limba rusescă, să capete dreptul de a împlini funcțiunii religioase în parohiile romano-catolice.

Tot cu ocaziunea Paștilor s'a publicat un alt ucaz al Țarului, prin care se fac mari ușurări țeranilor din număróse guvernamente. Anume li-se iartă, dela 1887 până la nascerea moștenitorului de tron, toate restanțele de datorii provenite din împrumuturile ce le-au luat în anii de recoltă slabă. Suma acestor datorii restan-te face 75 milioane ruble.

SCIRILE DILEI.

— 20 Aprilie v.

Avansări militare. Numărul dela 30 Aprilie al fóiei militare publică avansările de Mai în armata comună. Dintre membrii casei domnitóre au fost înaintați patru inși. Archiducele *Otto* a fost numit general de cavalerie; Archiducele *Iosif Ferdinand* a fost avansat colonel la reg. 27 de inf.; Archiducele *Petru Ferdinand* a fost numit locotenent colonel în reg. 59 de inf.; Archiducele *Iosif Augustin* a fost numit colonel și șef de onóre al reg. 15 de dragoni. Peste tot avansările acestea au fost favorabile mai ales printre gradele superióre.

În fóia militară vedem și următoarele nume românesci: Maiorii *Ioan Lilescu* din reg. 65 de inf. și *Mih. Seracin* din reg. nr. 4 de inf. au fost avansați la gradul de locotenent colonel. Căpitanul cl. I. *Ioan Boeriu* din reg. nr. 68 a fost numit maior la reg. nr. 76 de inf. — Căpitanul cl. II *Victor Rus* din reg. nr. 5 de inf. a fost avansat căpitan de cl. I. — Locot. Dem. *Turcan* din reg. nr. 85 a fost numit căpitan cl. II. Locotenent: Sublocotenentii *Simeon Precupu* (32), *Ios. Bailezan* supra-numerár în reg. 50 pedagog, și corepetitor la școla reală inf. din *Kismárton* (*Eisenstadt*), *Aurel Popianu* (43). *Emil de Herbaj* (33) și *Adrian Miculescu* din reg. 59, tot odată cu ofițer *Petru Căliunteneni*: *Aspirant Găscu* (64), *Eugen Hatos* (60), *Aurelian Geor.* (9), *George Ciat* (51). (38), *Vasile Bujor*, *Emil Chețian* dela de-Sublocotenentul împărătesci din *Alba Regală* a fost avansat la gradul de locotenent. — Preotul militar gr. or. cl. I. *Pa-vel Boldea* din Viena a fost numit protopop militar gr. or. Preotul militar cl. II *Terențiu Bugariu* din *Timișóra* a fost înaintat în cl. I. ér-d-l *Dr. Virgil Cioban*, profesor la seminarul din *Sibiu*, a fost numit preot militar cl. II. la *Sibiu*. — Locotenentul-auditor *Sebastian Brândușa* din *Cașovia* înaintat la gradul de căpitan. Transferați: Căpitanul *Cornel Cosgaria* dela reg. 55 la 43 de inf. și căp. *Nicol. Lugoșan* dela corps-art. reg. nr. 5 la corps-art. nr. 12 și sublocotenentul de comptabilitate *Emanuel Florea* dela reg. 29 la 64 de inf. — Locotenentul *Toma Manciu* din reg. 81 de inf. a primit dela ministeriul de război decret de laudă. — Sublocotenentul în rezervă *Silviu Suciu* dela reg. 78 inf. i-s'a admis cererea de a eși din armată.

Serbarea învierii în București. Deși regele a lipsit din capitală, anul acesta nóptea învierii s'a sărbătorit cu un ceremonial deosebit în metropolie. Prințul *Ferdinand*, prințepa *Maria* și micul prinț *Carol*, s'au dus la mitropolie la órele 12 noaptea, într'un landou deschis, tras de patru cai înhămați la la *Daumont*, precedat și urmat de câte un pluton de jandarmi călári. La mitropolie venise o mulțime atât de mare de credincioși, în cât biserica era neîncăpătoare. Au asistat la serviciul religios toți ministrii și înalții demnitari aflați în capitală. Învierea a fost anunțată prin 101 salve de tun, a căror tragere s'a sfirșit la órele 2 noaptea. Principii o mștenitorii au părăsit mitropolia la órele 1 și jumătate. La toate bisericile era o afluență fórte mare de credincioși, cari risipindu-se târziu noaptea pe la locuințele lor, au schimbat aspectul obicinuit al străzilor, liniștite și pustii după miezul noptii, provocând o mare animațiune.

Premiile Academiei. Cu privire la rapórturile făcute asupra cărților prezentate la premiile Academiei Române, »Familia« nr. 16 publică următoarele: »La marele premiu »Năsturel-Herescu« de 12.000 lei au intrat 15 opuri. Din acestea comisiunea a propus următoarele 4 cărți: »Istoria lui *Mihail-Vodă*« de d-l *Ioan Sêrbu* care a obținut premiul de 12.000; apoi »Explicațiunea instituțiunilor lui *Iustinian*« de *G. Danielopolu*; »Idroterapia medicală« de *Dr. G. Baiulescu* și »Poesii« 1880—1904 de *A. Vlăhuță*.

Raportul asupra cărții d-lui *Dr. Baiulescu* a fost făcut de réposatul *Dr. Felix*, care a găsit lucrarea fórte bună și a scris un raport favorabil. Într'acestea densusul s'a bolnăvit. Când bóla i-a devenit primejdiosă, venerabilul bătrân și-a adus aminte, că n'a subscris raportul. Consciu de împlinirea datoriei sale, ca nu cumva prin lipsa subscrierei să rămână desconsiderată o lucrare de valóre, cu sfortărea ultimelor sale puteri de rezistență, s'a sculat din patul mortuar și cu mâni tremurătoare a iscălit raportul. La șese óre după aceea a murit.

Faptul acesta relatat unui membru al comisiunei de fiul réposatului a produs cea mai adăncă emoțiune. Figura venerabilă a octogenarului coleg a reapărut radiósă în amintirea tuturor ca un model de onestitate, căreia trebuie să ne închinăm cu devoțiune.

Puterile și Cretanii. Consulii au învitat guvernul să înlocuescă pe edificiile publice drapelul grecesc prin cel cretan, vestind, că în cas contrar trupele internaționale ar fi însărcinate cu executarea acestei măsuri. Crușătorul engles »*Venus*« având pe bord 70 ómeni din trupele internaționale, a părăsit Canea spre a debărca trupe la *Pargopilionero*, provincia *Kissamo*, spre a sili punerea în libertate a jandarmilor făcuți prizonieri în urma luptei de lângă *Vukolia*.

Internatul-Orfelinat al Reuniunii femeilor române din *Brașov*, va da o producțiune teatrală-declamatorică, *Duminecă* în 24 Aprilie st. v. 1905 la 2½ óre p. m. în sala cea mare a gimn. român din loc. Întrarea de persoană 1 corónă, pentru studenți 20 bani. Contribuiri și oferte peste taxa de intrare se primesc cu mulțămítă.

Rusia construiesc flota de război. *Țiarul »Daily Mail«* află din *New-York*, că depeși sosite din *Petersburg* spun, că negocierile începute între marele industrial *Schwab* și amiralitatea rusă au avut de rezultat un aranjament cu privire la construirea unui număr óre-care de vase de război de 16.000 tone de un tip special, care, dăce se, va pune lumea în mirare. Majoritatea acestor vase vor fi construite în Statele-Unite; restul va fi construit probabil într'un port al balticei, de către lucrători ruși, sub direcțiunea superióră a inginerilor americani.

Evenimentele din Zagoricanii. După cum află din *Sofia »Politische Correspondenz«*, agitația produsă în Bulgaria prin măcelul din *Zagoricanii* crește mereu. În órașele mai mari din principat se organizează meetinguri, în cari se cer de la guvern măsuri energice pentru apărarea elementului bulgar din Macedonia. Se ridică tot mai multe glasuri cari cer represalii în contra Grecilor din Bulgaria; se pretinde mai cu seama de la guvern ca represaliile să se exercite față de Grecii aflați în slujbe publice. *Țiarul »Nov Viek«* exprimă astfel sentimentul ce domnesc în cercurile oficiale: Nu e de mirare, că faptul ne mai pomenit al bandelor grecesci la *Zagoricanii* a produs o puternică mișcare în tot poporul bulgar. Deși bandiții greci sunt autorii acestei fapte barbare, nu e mai puțin adevărat, că autoritățile turcesci și guvernul Sultanului pórtă și ei o vină și mai mare. Căci Turcia ar avé în mâni toate mijlocele pentru a stîrpi banditismul, numai dăcă ar voi. Guvernul bulgar s'a plâns în repețe rënduri puterilor asupra astor fel de casuri, în cari autoritățile turcesci și soldații turci au observat tot-déuna o atitudine diferită, după cum era în cauză o naționalitate séu alta. Acum de curând o bandă grecescă de 200 de inși, bine înarmați, a cădút în mâna soldaților turci, dăr s'a dovedit, că toți membrii acestei bande după depunerea unei garanții (2000 fr. de cap) au fost puși în libertate. Banditismul naționalist a fost introdus în sistemul politic al Turciei și urmăresc scopul să înlesnescă lupta de exterminare a naționalităților creștine în-tre ele.

Maghiarisări de nume. În ultima listă a maghiarisărilor vedem următoarele nume: *Iul. Lupuj* din *Bözöfalú* în *Farkas*, *G. Misiu* din *Mezőhegyes* în *Maghiar*, *Ioan Câmpean* din *Ludoș* în *László*, — de sigur ceva sergenți de jandarmerie séu alți funcționari.

Societatea română de cântări și musică din Garanseheș invită la concertul ce se va arangia la *Dumineca Tomei* 24 Aprilie v. 1905 în sala mare a otelului la »*Pomul verde*«. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de intrare: Loc I. 2 cor., loc II 1.60 cor., loc III 1.20 cor., loc de stat 1 cor.

Turburări în Varșovia. La 1 Mai pe piața *Witkowsky* s'a produs după amiazi

o ciocnire între armată și 5000 lucrători. Militarii au tras focuri; au fost 31 morți și 15 răniți. Poliția a mai ridicat în urmă 60 morți și răniți. Pe strada Ierusalimului trupele au fost atacate de mulțime; au fost alți 25 morți și răniți.

Serbare în amintirea lui Schiller. Astăzi Mercuri și mâne, Joi, reuniunile de femei săsesci din Brașov vor da o serbare de tablouri vivante reprezentând scene din poeziile și dramele lui Schiller. Inscenarea e aranjată de d-l Hans Bulhardt. Serbarea va avea loc în sala cea mare a Redutei, începând la orele 8.

Fraudele cu biletele de tren. Instrucția afacerii fraudei cu biletele de tren, despre care am luat și noi o scurtă scire, continuă cu mare activitate la Craiova. Conducătorii arestați au făcut mărturisiri senzaționale. Ei spun, că practicau fraudă de mai mulți ani în urmă. Aproximativ pagubele cauzate Statului prin această fraudă, pot atinge cifra de o jumătate milion. Cinci dintre conducătorii arestați au fost depuși. N. Chercea și Vârteș au fost puși în libertate provizorie. Cu toții rămân însă la dispoziția instrucției.

Etă cum se proceda: Se scie, că pe cartónele, cari au drept la călătorie, se imprimă cu o mașină specială numărul trenului, data zilei, luna și anul, în cifre. O mașină identică avea Iulian și afară de numărul trenului și anul, imprima pe biletele întrebuițate și aduse lui de conducătorii de tren, alte cifre lângă cele deja existente, cari schimbau astfel cu totul data zilei și luna și le făceau erăși valabile. Biletele astfel corectate erau date la 22 de sefi de tren, cari vindeau prin diferite gări. Am dis 22, fiindcă așa declară Iulian; instrucția însă a găsit vinovați numai 7, pe cari i-a și arestat și cari au fost aduși la Craiova spre a fi confrunțați cu cel ce i-a denunțat. Când Iulian a fost arestat, la perchișiția corporală ce i s'a făcut, s'au găsit în buzunorul lui mai multe bilete de acest fel.

Un avocat împușcat de clientul său. Din Mezötur se telegrafiază, că avocatul Dr. Alexandru Szücs a fost împușcat alaltăieri în mijlocul drumului de către țărănul Maté Csekö. Acesta a comis atentatul din cauza, că perduse un proces, în care a fost reprezentat de către avocatul Szücs.

Sciri mărunte. O bandă de Greci a ucis în comuna Konsko (vilaetul Monastir) șese țărani bulgari. La Krușovo a fost nimicită de către trupele turcesci o bandă bulgară.

— Orașul Sanaa din Arabia s'a predat rebelilor, cari se pregătesc a ocupa și orașul Menocha.

— Mare senzație cauzată în Londra cununia ficei milionarului Baldock cu un șofer de automobil. Cununia s'a făcut cu mare asistență polițială, de ore-ce părinții fetei au amenințat, că vor împedea cu putere brachială îndeplinirea actului de cununie.

Tragere la țintă. Batalionul 1 de honveți va ține la 5 Maiu exercițiul de tragere la țintă în Poiana. În acea zi de la 5 dimineața până la 2 p. m. este interzis a călca pe teritoriul Poianei.

Minunat este efectul obținut de cinstitele dame prin întrebuițarea veritabilului lapte de castraveți englezesc. Acest lapte face să dispară de pe obraz în câteva zile pistruiile, sgrăbunțele și alte bóle de piele, netedește crețele și imprumută feței, fără să atace pielea, un teint alb, fresc. Este un mijloc premiat la esposițiile din Paris și Viena și care atât la noi cât și în Anglia înlătură repede toate celelalte cosmetice. O sticlă 2 cor. și săpun de castraveți veritabil englezesc 1 cor., pudra 1 cor. 20 b. Se capătă în fie-care farmacie. Se trimite cu posta de farmacistul C. Balassa, Budapest, Erzsébetfalva.

Se poate evita cura fără efect și încercări zadarnice contra soldinei și reumatismului, dacă cumva se va folosi alifia lui Zoltan, care se recomandă de medici, și mulți cari sufereau de reumatism s'au vindecat. Sticla 2 cor. în farmacia lui Zoltan Bela Budapest V Szabadságtér.

Procesul senzațional din Viena.

Procesul părechii asatine Heinrich și Francisca Klein din Viena, început la 25 Aprilie înaintea curții cu jurați din Viena s'a judecat timp de patru zile și la 28 Aprilie noaptea târziu, s'a dat verdictul și sentința, care pentru Francisca Klein este

condamnarea la mórte prin ștreang, ér pentru bărbatul ei, 8 ani temniță grea.

Tóte diarele se ocupă pe larg de acest proces, unele în articole de fond altele în foiletóne, analisând psihologia soților criminali.

Recapitulăm și noi pe scurt antecedențele făptuitorilor și crima sêvêrșită.

Francisca Klein n. Braun este o femeie elegantă și inteligentă de 36 ani, născută în Hirschau. Heinrich Klein, fabricant de articole de bronz în etate de 32 ani, născut în Prusia.

Francisca Klein a absolvat cursul preparandial și voind să se facă călugăriță timp de 5 ani (1887—1892) a fost novită în mănăstirea »surorilor sêrace a Maicii Domnului« din Kalocsa. În cursul procesului s'a cetit informația stariței acelei mănăstiri, care sună:

»Fr. Klein posedă pe lângă calitățile intelectuale extraordinare o mare inclinațiune spre ușurință, neastêmpăr și planuri aventurióse, scia însă după sêvîrșirea greșelilor să fágăduiască cu atâta hotărîre îndreptarea, încât se explică de ce timpul novitiatului ei a fost prelungit în mod neobișnuit. Se spera adecă că în cele din urmă totuși se va îndrepta. Nu este exact, că ar fi avut relațiuni nepermise cu un preot.«

La 1892 Francisca Klein a fugit din mănăstire și de atunci nu s'a mai văzut în Calocsa.

Începând cu acel an Francisca Klein s'a întreținut ca guvernantă pe la diferite familii și a avut diferite relații de amor, din cari i-s'au născut doi copii, un băiat care a murit și o fetiță care trăiesce. În anii din urmă pierdându-și aușul, nu mai putea funcționa ca guvernantă și trăia din prostituție clandestină. Publica inserate prin diare, ademenind la sine berbanți iubitori de plăceri. Pe această cale și-a economisit suma de 6000 coróne.

Vêdând că anii înainteză, a socotit că ar fi bine să se căpătuescă prin căsătorie, „...a inserat deci într'un diar un anunț de conținut următor:

„O damă tinêră și frumoasă cu zestre de 20,000 fl. caută cunoscința unui domn, cu scop de căsătorie“.

S'au prezentat 50 oferte și și-a ales pe Klein, care deschisese de curând o prăvălie în tovărășie cu unul Pietsch. Înainte de cununie, ea a trecut la religia evanghelică, mirele ei fiind protestant.

Klein avea nevoie de bani, căci era plin de datorii. Cu zestrea nevestei spera a se aranja. Zestrea însă n'a fost 20,000 fl. ci numai 3000 fl. Ce era de făcut? Femeia a apelat din nou la apucăturile ei vechi. A început să publice erăși anunțuri prin diare și dedea „acasă“ întâlniri. Acesta în prima lună a căsătoriei. Între domni cu cari avea întâlniri, era și proprietarul de case Ioan Sikora.

Sikora era om de 74 ani, umbla însă după craicicuri mai dihai decât un tinêr. Și era sgârcit de mama focului. În buzunorul său când pornia la cuceriri nu avea nici-odată mai mult de 5 coróne. Ii plăcea să trăiescă și să iubescă, dér să nu-și plătescă prea scump plăcerile. Și în cele din urmă totuși le-a plătit mai scump decât ori-cine... cu viața.

În ziua de 6 Octomvrie a. tr. Klein nu s'a prezentat la prăvălie. La 7 Octomvrie companionul Pietsch primi o cartă poștală, în care Klein îi comunică plecarea sa la Budapesta și promite a se întorce pe 8 Octomvrie. Pietsch a așteptat. Era deja 11 Octomvrie și Klein încă nu s'a întors. Ingrijat de sôrta companionului său a făcut să i-se deschidă locuința. Aici s'a aflat sub divan un sac, ér în sac cadavrul crâmpoțit și intrat în putrefacție a unui om bêtrân. Era Ioan Sikora. — Klein și soția sa fugiseră și n'au fost prinși decât peste câteva sêptemâni la Paris. Francisca Klein, după ce gătuise pe Sikora, i-a luat cheile din buzunar și mergând a doua zi dimineața la locuința lui, i-a deschis cassa de fier și i-a furat tot ce avea în numerar, bijuterii și hârtii de valóre.

Francisca Klein în cursul ascultărilor a făcut diverse mărturisiri, la petrectarea finală însă s'a încercat a pune vina pe

bărbatul. El l'a omorît pe Sikora, ea n'a făcut alta, decât a jefuit. Jurații însă și-au format judecata în cursul desbaterilor de 4 zile, că adevêrata făptuitoare este numai Francisca Klein, ér soțul ei, care în noaptea de 3 spre 4 Octomvrie când s'a comis omorul, trimis de acasă de nevastă-sa, juca biliard într'o cafenea până la orele 2 după miezul nopții — a fost găsit vinovat numai de complicitate mai îndepărtată, scăpând cu 8 ani temniță grea.

Francisca Klein în tot timpul procesului a manifestat un sânge rece și o stăpânire de sine uimitóre. În fie-care și venia la proces cu toaleta schimbată. — Nici când i-s'a pronunțat sentința, nu s'a emoționat prea tare.

Ceremonia învierii la catolicii din Bucuresci.

Pe când catolicii din Moldova își serbeză Pascele odată cu Românii, în Bucuresci se țin de calendarul apusan. Despre ceremonia învierii, care a avut loc Sâmbăta trecută la »Bărăție« fiind de față și ambasadorul austro-ungar marchisul Pallavicini, N. Toth Zsigmond scrie în »Alkotmány« o corespondență mai lungă, din care estragem următoarele:

„In jurul Bărăției se adună mulțimea de cu vreme. Sunt aici tot felul de confesiuni și naționalități. Românii, cari sunt fôrte religioși, cunosc de multe decenii această procesiune și n'ar lipsi de la ea, Dómne feresce! Conform ritului lor, ei țin luminări de cêră în mână, care obicei — de și frumos, involvă primejdie de incendiu — l'au adoptat și credincioșii noștri, așa că la înviere veți mii și mii de luminări și, după-cum se spune, nici-odată nu s'a întâmplat vr'o pacoste. Pentru evitarea aglomerației poliția din Bucuresci, care este *extrem de politicósă*, pune la dispoziția »Bărăției« atâți gardiști, câți îi trebuie. Ba chiar și detectivi încă sunt pe ici-colo.

Ceremonia se ține în forma ei străveche și originală maghiară. Ori de ce naționalitate să fi fost parochul Bărăției, procesiunea acesta tot-deuna s'a ținut după ritualul de la Strigon și cu cântări maghiare. Și felul acesta al actului a devenit atât de popular, încât celelalte naționalități, în patria cărora se serbeză póte în alt chip învierea, găsesc, că e lucru firesc să fie așa.

Procesiunea este imosantă.

În fruntea procesiunii sunt cele trei societăți maghiare cu insignii și stêguri. Între acestea este societatea »Sf. Ștefan« cu un stêg uriaș, pe care fâlfăie în armonie pacinică două tricoloré, cel maghiar și cel român.

Apoi urméză epitropiile celor două comunități, maghiară și germană, în haine negre, cu luminări în mână. După epitropii merge bêtrânul »Pali bácsi«, un moșnég de 76 ani, care acum pentru a 36-a oră duce statua învierii. Pe moșnég îl sprijinesc din două părți, dér statua n'ar lăsa-o din mâni pentru tótă lumea!...

Printre Sêcui este obiceiul de a se saluta la Pasce cu »Christos a înviat«, la care se răspunde: »Slavă Domnului!«...

Necrolog. Dela Viziru (România) primim următorul trist anunț.

Tristații: Petru Pană, Reveica Panțu, Corneliu, Aurelian, Elena și Mariu Pană, Tullia și Nicolae Popa cu copii, Cornelia și Ioan Păslă, Victoria Lipăneanu cu copii, au durerea a vă face cunoscut perderea prea iubitului lor fiu, nepot, frate, cumnat și unchiu Pompei P. Pană în etate de 22 ani, încetat din viață la 13 (26) Aprilie ora 4 p. m. Inmormântarea va avea loc Vineri 15 (28) c., orele 11 a. m., la moșia Pănesci com. Viziru.

Viziru, 14 (27) Aprile 1905.

Adresăm părintelui și întregii familii a răposatului sincerile noastre condolențe.

— Subscriții cu inimă înfrântă de durere împărtășim trista scire, că prea iubitul nostru tată resp. socru, moș și strămoș Petru Bradu, fost paroch gr. cat. al Orlatului, v.-protopop on. în pensiuine, după un morb scurt dér greu, împăr-

tășit cu sf. sacrameinte ale muribunților, în anul al 85-lea al vieții, al 51-lea al preoției s'a mutat la cele eterne Sâmbăta în 29 Aprilie la 3 ore dimineața.

Rămășițele pămêntesci ale scumpului defunct se vor inmormenta Lună 1 Maiu 2 ore d. a. Fie-i țêrâna ușoră și memoria binecuvântată.

Medias, 29 Aprilie 1905.

Ioan Brad căpitan ces. reg. Maria Brad măr. Moldovan, Ana Brad véd. Grancea ca fii, Ioan Moldovan paroch-protopop gr. cat. în Medias ca ginere, Aurelia Decei n. Moldovan cu soțul său, Dionisiu Decei paroch în Orlat, Elena Botian n. Moldovan vêduva preotêsă, Ioan Moldovan forestier, Iuliu Moldovan drd. în medicină, Cornelia Moldovan, Romul Moldovan, Ioan Brad și Maria Brad Siofron ca nepoți și Eleonora Decei, Ovid Decei, Septimiu Botian strănepoți.

— Cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoscința tuturor rudeniilor, preținilor și cunoscuților, cum-că prea iubitul și veneratul unchiu, cumnat și vér Nicolae Anthon, căpitan ces. și reg. în pensiuine, născut la 18 Decemvrie 1822, astăzi la 28 Aprilie 1905 și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pămêntesci ale scumpului decedat se vor inmormenta spre vecinică odihnă în cimitêrul parochiei gr. cat. din Năsêud, Duminecă 30 Aprilie 1905 la 3 ore p. m.

Năsêud, la 28 Aprilie 1905.

Ușoră să-i fie țêrina și neuitată amintirea! — *Jalnica familiei.*

ULTIME SCIRI.

Berlin, 2 Maiu. Unirea celor două flote baltice e deplin asigurată.

Londra, 2 Maiu. „Daily Mail“ anunță, că flota lui Rosdestvensky și escadra lui Nebogatov s'au unit aproape de insula Hainan, și deocamdată vor rămâne acolo.

Literatură.

A apărut din *Manualul de agricultură rațională*, de Dr. George Maior, vol. V *Ippologia sêu Zootechnia specială a calilor*, 18½ côle de tipar cu 60 figurî întext. Costă 5 lei.

Vol. VI: *Crescerea și prăsierea porciilor*, 10 côle cu 35 figurî, costă 3 lei. Se află de vânzare la librăria W. Kraft Sibiu și la autor, Bucuresci Str. Occident Nr. 18

„ALBINA“ institut de credit și de economii

Fillala Brașov.

Conspectul operațiunilor în luna Iul Aprilie 1905.

Intrate:

Numêrar cu 1 Aprilie 1905.	Cor.	26,547.40
Depuneri spre fructificare	„	180,600.29
Cambii rescumpêrate	„	289,722.41
Conturi curente	„	50,911.11
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	„	18,980.10
Imprumuturi pe produse	„	500.—
Monetă	„	9,326.57
Comisiuni, cupóne și efecte	„	23,674.57
Banc	„	212,518.03
Interese și provisiuni	„	25,774.62
Diverse	„	49,644.39
	Cor.	888,199.49

Esitate:

Depuneri spre fructificare	Cor.	173,393.15
Cambii escomptate	„	301,777.50
Conto curent	„	9,320.04
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	„	32,974.—
Imprumuturi pe produse	„	—
Monetă	„	3,088.48
Comisiuni, cupóne și efecte	„	6,560.22
Interese și provisiuni	„	1,072.97
Spese și salare	„	4,824.03
Banc	„	155,516.44
Diverse	„	177,446.15
Numêrar cu 30 Aprilie 1905	„	22,226.51
	Cor.	888,199.49

Dr. N. Vecerde, Cornel Aisăr Săvuleanu, dirigent. Iosif Oncioiu, contabil.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

